

"Tefsirin veya şeriatın kitaplarına, hikmet veya coğrafya veya tarih gibi bir fennin meselesi girmesiyle, tefsir veya şeriat olamaz." Tefsirlerde fenle ilgili bir şey olmamalı mı? Külliyyatın bazı yerleri kozmoğrafya ve coğrafya bilgileri de içeriyor?

"Bir gayr-ı müslim, yalnız mescide girmekle Müslüman olmasına kâfi olmadığı gibi, tefsirin veya şeriatın kitaplarına, hikmet veya coğrafya veya tarih gibi bir fennin meselesi girmesiyle, tefsir veya şeriat olamaz."(1)

Mesela, Fahreddin-i Razi bir ayeti tefsir ederken kendi döneminin fenni bilgisine dayanarak bir ifade kullansa ve bu ifadenin asırlar sonra (*fennin inkişaf etmesi ile*) yanlış olduğu anlaşılrsa, şimdi burada yanlışlık *-haşa-* ayette mi yoksa o dönemin fenni bilgisinde mi kabul edilecek.

Şayet müfessirin getirmiş olduğu o fenni ifade ya da yorum şeriatın bir parçası bir hükmü gibi kabul edilse idi, o zaman *-haşa-* şeriatın yanılması ve yanlışlanabilirliği gibi nahoş bir durum ortaya çıkacaktı. Bu sebeple şeriatın metinlerine, yani ayet ve hadisler sonradan getirilen tefsir ve yorumlar, ayet ve hadisin bir cüzü bir parçası gibi kabul edilmemelidir. **Yorumlar yanılabilir, ama Allah'ın ilmine dayanan ayet ve hadisler asla yanılmaz.**

"Hem de bir müfessir veya fakih, mütehassıs olmak şartıyla, hükmü yalnız nefs-i şeriat ve tefsirde hüccettir. Yoksa, tufeylî olarak izinsiz tefsir, şeriat kitaplarına girmiş emirlerde hüccet değildir. Zira onlarda tufeylî olabilir."(2)

İslam alimi, İslami ilimlerde uzmandır ve İslam ilimlerinde sözü muteberdir. Fizik, kimya, biyoloji, coğrafya gibi fenni ilim dallarında sözü muteber olmayabilir. O halde **Fahrettin Razi'nin fenni bir ifadesine mutlak doğru nazarı ile bakılamaz.**

Bir insan ne kadar dahi ve mükemmel de olsa, bütün ilimlerde tam uzman ve hazık olması âdetullaha aykırıdır. Peygamber Efendimiz (asm) bile bilmediği sahalarda istişare eder, dünyaya taalluk eden noktalarda uzmanına danışır, hatta o işi ona

tevdi ederdi. Bunun hadis kaynaklarında örnekleri çoktur.

"Nâkile itab yoktur. Evet, bir fende sözü hüccet olanın sair fenlerde nakil veya dâvâ cihetiyle hükmünü hüccet tutmak, taksimü'l-mehasin ve tefrikül-mesai olan kanun-u ilâhîsine veçh-i rıza göstermemek demektir."(3)

Farklı bir ilim dalından alıntı ve iktibas yapan bir müfessiri, alıntı yaptığı şeyin yanlış ve hatalı çıkması yüzünden suçlamak ve karalamak doğru bir yaklaşım değildir. Ve alıntı yaptığı şeyin hatalı çıkması tefsir alanındaki saygınlığını zedelemes. Çünkü müfessir tefsir sahasında otoriterdir, alıntı yaptığı ilim dalında değildir.

Her branş sahibi kendi branşında otoriterdir ve sözü sadece kendi branşında delil olarak kabul edilir. Mesela, tefsir sahasında otorite olan Fahrettin Razi coğrafya ya da kimya ilminde otorite değildir ki sözü coğrafya ya da kimya dalında hüccet ve delil olabilsin.

"Taksimü'l-mehasin ve tefrikül-mesai" terimlerinin bugünkü karşılığı **branşlaşma**dır. **Branş** kelimesi sözlükte **bilim ve sanat için ayrılan dal, kol** anlamına gelir. Yani **"bir şeyin ayrıldığı bölümlerden her biri, dal, kısım, şube"** demektir.

Tıp branşında sözü delil ve muteber olan bir doktorun coğrafyada sözü muteber değildir.

Dipnotlar:

(1) bk. [Muhakemat, Birinci Makale, Hatime.](#)

(2) bk. [age.](#)

(3) bk. [age.](#)

İlgili ders videosu için tıklayınız:

[Prof. Dr. Şadi Eren, Muhakemat Dersleri \(7.Bölüm\)](#)